

Heerlen door de ogen van de architect wiens succes een babyboom in Moskou veroorzaakte: een stadswandeling met Jan Gehl

Dagblad De Limburger.nl

1 november 2021 maandag

LimNL | Regio | Heerlen

Copyright 2021 Mediahuis Limburg BV / Dagblad De Limburger All Rights Reserved

Maandag stond voor Heerlen in het teken van het congres Dag van de Stad. Een bomvol programma met architecten, een bevolgen presentatie door Michel Huisman en als headliner de alom geprezen Deense architect en stedenbouwkundige Jan Gehl.

Als maandagochtend de naam Jan Gehl valt, ontstaat er reuring in de zaal van het Parkstad Limburg Theater. Of er fans zijn? Vrijwel alle handen schieten meteen de lucht in. Een docent Urban Design aan de Hogeschool van Amsterdam brengt vanuit haar stoel licht zenuwachtig een spontane ode aan de architect en stedenbouwkundige, ze bracht zelfs zijn boek mee in de hoop op een handtekening. Zijn status is voor de leek al snel duidelijk.

Lees ook: Heerlen eerste gastheer Dag van de Stad buiten de Randstad: 'Stad is brutaler en minder verlegen geworden'

Hoe Gehl zijn reputatie heeft verdiend? Dat legt hij zelf haarfijn uit tijdens zijn lezing: trouwen met een psycholoog. Het was zijn vrouw die hem leerde om als architect niet meer te focussen op de gebouwen, maar op de ruimtes in de stad: straten, pleinen, parken. Niet het nieuwste opmerkelijke prestigepand, maar een degelijk ingerichte omgeving maakt dat mensen zich goed voelen in een stad en er blijven hangen: 'putting people first'.

Zijn aanpak heeft geloond. Nu houdt men hem verantwoordelijk voor het veroorzaken van een babyboom in Moskou, simpelweg omdat de inwoners elkaar weer gingen ontmoeten in de stad. Melbourne, Sydney, Times Square in New York City, het zijn allemaal plaatsen die weer begaanbaar werden voor de voetganger door de aanpak van Gehl. Kopenhagen werd er zelfs de meest leefbare stad ter wereld mee.

Lees meer: Heerlen straalt in het donker tijdens Nacht van de Stad

Zonder enige voorkennis laat Gehl zich na zijn lezing een rondje door het centrum van Heerlen leiden, samen met zo'n veertig geïnteresseerden. Hij had zomaar een broer van Maarten van Rossum - overigens ook aanwezig die dag - kunnen zijn; volledig in het zwart, een bedenkelijk gezicht, ietwat sarcastische humor. Net het theater uit ziet hij toe hoe rondleider Roel Meertens (stedenbouwkundige en kunstenaar) de geschiedenis van de stad in recordtijd oplepelt.

Even verderop licht Meertens toe hoe de nu nog verlaten Promenade uiteindelijk een grote, groene doorgang van het theater naar de andere kant van het centrum moet vormen. De bezoekers kijken ondertussen bedenkelijk om zich heen naar de kopgebouwen en de verloederde gevels. Bij het Betaplein zal Gehl aan het einde van de middag positief concluderen: „Ik denk dat het idee om de focus opnieuw op de Promenade te leggen goed is.”

Lees ook: Heerlen kiest ontwerp voor Promenade, met veel groen en ruimte voor ideeën van inwoners

De Bongerd krijgt niet veel later door de groep onverbiddelijk het stempel 'overgebleven stuk plein' opgedrukt. Gehls blik dwaalt ondertussen af naar de Smulbar, waarna hij even lichtjes in de lach schiet. De gevel van de McDonald's aan de andere kant maakt het er niet beter op. 'Heel anders, een rauw randje, maar ook een beetje 'depressing', vat een ambtenaar van het ministerie van Binnenlandse Zaken haar indruk samen.

Terwijl Meertens als tegenwicht steevast de opgeknapt plekken in de binnenstad aanprijst met een enthousiast 'beautiful', laat Gehl zich niet verleiden tot een vroegtijdig oordeel. „Hoe meer ik zie van deze stad, hoe meer ik denk

dat zij lijdt aan een wijdverspreid probleem", overdenkt hij hardop. „Teveel ruimte en te weinig mensen." Zijn voorstel: minder beton, meer groen. „Het is ook altijd een goed idee om extra ruimte met water te vullen", vertelt hij terwijl hij over de plek van de vroegere gracht rond de Schelmentoren slentert.

„Bouw leefgebieden, wijken, geen individuele gebouwen", zei de architect eerder die ochtend nog voor de volle theaterzaal. Dat deed Michel Huisman met het Maankwartier goed, concludeert hij op locatie. Het trekt Gehls aandacht. Hoewel hij hier en daar op- en aanmerkingen heeft over ontwerpkeuzes die hij tegelijk als onomkeerbaar beschouwt, besluit hij uiteindelijk: „één van de betere voorbeelden die ik ken van een nieuw stationsgebied."

Je zou het niet zeggen na een complete lezing en een middag wandelen door de stad, maar Gehl is inmiddels 85 jaar oud. Hij doet naar eigen zeggen alleen nog 'leuke projecten'. Zou Heerlen daar ook ooit een van kunnen zijn? „Nee", grinnikt hij resoluut. Daarvoor moet er nog teveel aan gebeuren. Al lijkt het hem een mooie opdracht voor de jonge garde die zijn bedrijf 'Gehl' sinds tien jaar voortzet. „Absoluut."